

o valoare în interiorul valorii monadice (ca într-un container). Declarația operatorului `>>=` :: `ma >>= \v -> mb` arată ca el combină o valoare monadică `ma` ce conține valori de tipul `a` și o funcție ce operează pe o valoare `v` de tipul `a`, returnând o valoare monadică `mb`. Rezultatul constă în combinarea `ma` și `f`: `a -> mb` într-o valoare monadică ce conține `b`. Operatorul `>>` este folosit când funcția nu are nevoie de valoarea produsă de primul operator monadic, fiind invariabilă în unicul său argument.

Semnificația/ Implementarea concretă a operatorului `>>=` depinde, bineînțeles, de monada propriu-zisă. Ca exemplu în monada `IO`, `x >>= y` va executa două operații de `IO` succesive, trecând rezultatul din prima în cea de a doua. Pentru celelalte monade predefinite, listele și monada `Maybe`, operatorii monadici pot fi înțelesi ca operând cu zero sau mai multe valori de la o etapă de calcul la următoarea. Vom clarifica puțin mai încolo prin câteva exemple.

`do` – notația permite o abreviere a lanțului de operatori monadici. Exprimarea sa este dată de următoarele (două deocamdată) reguli:

```
do e1 ; e2      = e1 >> e2
do p <- e1; e2   = e1 >>= \p -> e2
```

În cazul în care pentru a doua formă a `do`-notației șablonul este incorect, se apelează operația `fail`. Acest lucru poate genera o eroare (în cazul monadei `IO`) sau să returneze valoarea “nulă” (în cazul monadei listă). Astfel o exprimare completă ar fi:

```
do p <- e1; e2   = e1 >>= (\v -> case v of p -> e2 ; _ -> fail "s")
```

unde “s” este un string care indică locația declarației `do` pentru un eventual mesaj de eroare. Ca exemplu, în cazul monadei `IO` o declarație de tipul `'a' <- getChar` va apela `fail` atunci când caracterul introdus **nu este** `'a'`. Acest lucru va duce la oprirea programului deoarece la monada de `I/O` `fail` va apela `error`.

Regulile pentru `>>=` și `return` sunt:

```
return a >>= k      = k a
m >>= return        = m
xs >>= return . f    = fmap f xs
m >>= (\x -> k x >>= h) = (m >>= k) >>= h
```

Clasa `MonadPlus` este folosită pentru implementarea monadelor care au element zero și operatorul `plus`, având deja definite ca atare în declarația de clasă:

```
class (Monad m) => MonadPlus m where
  mzero :: m a
  mplus :: m a -> m a -> m a
```

La aceste monade elementul zero se supune următoarelor reguli:

```
m >>= (\x -> mzero) = mzero
mzero >>= m          = mzero
```

În cazul listelor, elementul zero este `[]`, lista vidă. Monada `I/O` nu are element zero și deci nu va aparține acestei clase de tipuri.

Regulile care descriu comportarea lui `mzero` în raport cu adunarea din monada (operatorul ``mplus``) sunt:

```
m `mplus` mzero = m
mzero `mplus` m = m
```

În cazul monadei listelor, operatorul ``mplus`` este (echivalent cu) operația de concatenare.

9.2 Monade predefinite

Având la dispoziție operatorii monadici și regulile acestora, la ce se pot folosi: Am particularizat deja cazul monadei $\mathbb{I}/O$ așa că vom porni cu alte două monade predefinite.

În cazul listelor, legarea monadică (adică operatorul `bind`) presupune gruparea unui set de calcule asupra fiecărei valori din lista. Când este implementat pentru liste, operatorul `>>=` are tipul:

```
(>>=) :: [a] -> (a -> [b]) -> [b]
```

Altfel spus, dată fiind o lista de `a` și o funcție care duce un `a` într-o lista de `b`, operatorul de legare aplică aceasta funcție fiecărui `a` din intrare și produce o listă cu toți `b` obținuți. Funcția `return` va crea o lista singleton. Aceste operații ar trebui să fie deja familiare: **multimile ordonate definite implicit (eng. list comprehensions)** pot fi exprimate ușor cu ajutorul operatorilor monadici pentru liste. Astfel, pentru liste, următoarele trei expresii sunt echivalente:

```
[(x,y) | x <- [1,2,3] , y <- [1,2,3], x /= y]
```

```
do x <- [1,2,3]
  y <- [1,2,3]
  True <- return (x /= y)
  return (x,y)
```

```
[1,2,3] >>= (\ x -> [1,2,3] >>= (\y -> return (x/=y) >>=
(\r -> case r of True -> return (x,y)
        _ -> fail "")))
```

Această ultimă exprimare depinde de definirea lui `fail` în aceasta monadă ca fiind lista vidă. Concret, fiecare `<-` produce un set de valori care este transmis mai departe în calculul monadic.

Astfel `x <- [1,2,3]` apelează calculul monadic de trei ori, câte odată pentru fiecare element din listă. Expresia returnată `(x,y)` va fi evaluată pentru toate combinațiile posibile de legări care o încadrează. Din acest punct de vedere, monada listă poate fi văzută ca un grup de funcții cu argumente multi-valoare. Ca exemplu această funcție (n.n. Funcția proiectează operații binere în universul monadei.):

```
mvLift2 :: (a -> b -> c) -> [a] -> [b] -> [c]
mvLift2 f x y = do x' <- x
                  y' <- y
                  return (f x' y')
```

transformă o funcție uzuală de două argumente (`f`) într-o funcție ce lucrează cu valori (n.n. monadice) multiple (liste de argumente), returnând o valoare pentru fiecare combinație posibilă a celor două argumente. Ca exemplu:

```
mvLift2 (+) [1,3] [10,20,30]    ➔ [11,21,31,13,23,33]
mvLift2 (\a b->[a,b]) "ab" "cd" ➔ ["ac","ad","bc","bd"]
mvLift2 (*) [1,2,4] []          ➔ []
```

Această funcție `mvLift2` este o versiune specializată a funcției `LiftM2` din biblioteca de funcții monadice. Ea se poate considera ca transportând o funcție externă monadei listelor, `f`, în monada listelor - caz în care ea va servi la a prelucra valori multiple.

Monada definită peste tipul `Maybe` este similară cu monada listelor (mai exact a listelor de lungime 1): valoarea `Nothing` ne servește cum ne servea `[]` la liste iar `Just x` este pe postul lui `[x]`.